

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 12. De horis Canonicis, seu diurno officio sacerdotum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

mentaliter à peccatis absoluendum. Ita Sot. in 4. d. 24. q. 1. art. 4. Non tamen imprimuntur diuersi characteres, sed prior impressus extenditur ad maiorem potestatem.

Dubitant Auctores, an minoribus gradibus imprimatur character. Dico tamen. Securius est in fide, & omnino probabilius non solum in diaconatus ordinatione, sed etiam in primis quatuor gradibus conferri characterem, Hæc conclusio manifeste infertur ex superiori doctrina tradita, vbi ostendi securius esse in fide, & omnino probabilius asserere hos omnes gradus esse sacramentum Ordinis. Igitur nec de infusione gratiæ, nec de impressione characteris per hos gradus, modo quidem licet dubitare. Ita D. Thom. in *Add. q. 36. art. 4.* Palud. & Sot. *locis supra citatis.*

4. QVÆST. *Qua dispositione quis accedere tenetur sacramentum Ordinis suscipiendum?* R. E. SP. Tenetur accedere in gratia. Ratio est, quia per hos omnes gradus confertur gratia: accedere autem cum obice ad gratiam est peccatum graue; ergo qui accedit ad suscipiendum aliquem Ordinem, tenetur accedere in gratia. Dubitant vero nonnulli, an teneatur accedere ieiunus. Dico tamen non teneri ratione ipsius sacramenti quia de præcisa ratione sacramenti, non est, vt accedat quisquam ieiunus ad illud suscipiendum, vt patet in Baptismo, Confirmatione, Pœnitentia, Matrimonio; igitur si non obstat susceptio Eucharistiæ, quæ quidem præcipitur subdiaconis, diaconis, ac presbyteris: reliqui suscepturi alios ordines ieiunus accedere non tenentur.

DE HORTIS CANONICIS, seu diurno officio sacerdotum.

CAPVT XII.

De definitione, & diuisione diuini officii. §. I.

1 Quo

- 1 Quo pacto definitur diuinum officium.
- 2 In quot partes, seu horas diuiditur diuinum officium.
- 3 Quid significant septem horae diuini officij.

1 **Q**VAESTIO. Quo pacto defini potest diuinum officium? R E S P. Est laus Dei vocabiliter expressa per ecclesiam decreta. Ita Tolet. in sum. lib. 1. cap. 10. nu. 1. cum communi.

2 **Q**VAEST. In quot partes diuiditur huiusmodi officij horas vocat? R E S P. In septem. Matutinam, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperam, Completam. Immo, quae est Ecclesia tora, regij Vatis morem laudandi. Deum ipso teste: *septies in die laudem dixi Deo.* Ab horis à matutino separantes totum officium in octo partes distribuunt, aiuntque Ecclesiam imitam fuisse Iherosolymitam, qui post liberationem à captiuitate Babylonica conuertit, vt octies Deus laudaretur, quater in nocte, & quater in die. Ita lib. 1. cap. 9.

3 **Q**VAEST. Quid significant ha septem diuini officij horas? R E S P. Varia Christi passionis tempora, quae quidem in versibus continentur.

*Matutina ligat Christum, qui crimina purgat.
Prima replet spiritibus: Dat causam Tertia mortis.
Sexta cruci necit. Latus eius Nona bipertit.
Vespera deponit. Tumulo Completa reponit.*

Ita communiter Doctores omnes.

De iis, qui tenentur recitare diuinum officium. §. 2.

- 1 Qui tenentur recitare diuinum officium.
- 2 Quid intelligitur nomine Ecclesiastici beneficii, inducendam recitandi obligationem.
- 3 An teneatur religiosus receptus in religionem ad mundana officia, ordinatus absque licentia praelati.

4. An teneantur excommunicati, suspensi, interdicti, depositi, degradati ab ordinibus.
5. An teneatur beneficiatus, qui non habet pacificam beneficii possessionem.
6. An teneatur beneficiatus qui causa studiorum in academijs versatur.
7. An teneatur recitare cras, qui hodie non recitavit diuinum officium.

QVAESTIO. Qui tenentur recitare diuinum officium? RESP. Tenentur in primis Subdiaconus, Diaconus, & Sacerdos ratione solius accepti ordinis. Ita cap. *Volentes de celeb. mis.* Deinde tenentur omnes, qui habent beneficium ecclesiasticum cum ratione solius beneficii Ita d. 42. *Can. fin.* & tenentur Panorm. in c. *Volentes de celeb. mis. nu. 4.* Tenentur praeterea Religiosi, licet non sint sacris initiati, si sint choro deputati. Nostrates vocant, choristas. Non est circa hoc textus, ut notant *Sot. lib. 10. Iust. qu. 5. art. 3.* & *Tolet. lib. 2. c. 12. nu. 7.* Obtinuit tamen consuetudo (quae inueterate legis habet vim) ut docet communis opinio. Ita *Syl. hora 9. 2. D. Art. 3. p. tit. 13. c. 4.* *Sot. citatus, cum Tol. & Nauar. de orat. c. 7. nu. 2. & 5.* Ideo non tenentur religiosi conuersi, qui ad domestica officia recepti sunt in religionem; nec item uouitij. Ita *Toler. proxime,* & *D. Antonin. 3. p. tit. 13. cap. 4.* *Roder. in sum. c. 140. num. 10.* Tenentur etiam Moniales. Non est textus, sicut nec de Religiosis, ira tamen obtinuit consuetudo, & docet communis sententia, ut prob. *Nau. de orat. c. 7. nu. 2. & 5. arg. c. 1. de celebr. mis. & c. fin. 29.* & cum *D. Anton.*

2. QVAEST. Quid intelligitur nomine ecclesiastici beneficii? RESP. Quicumque redditus ecclesiastici, qui non nisi clerico dari possunt. Et ideo qui habent redditus ecclesiasticos, qui etiam saecularibus conceduntur, non tenentur recitare diuinum officium. Ita omnes Doctores.

3. QVAEST. Suscepit ordinem sacrum absque licentia sui praelati religiosus professus receptus in domum ad domestica officia

offic

officia, teneantur postea horas recitare? R E S P. Minime, nisi in pœnam talis inobedienciæ præcepit Leo Papa. L. v. minime recitare permittatur, sed cogatur laborare etiam quidem priuatus clericali dignitate. Ita adnotat Rodol. cap. 140. sum. num. 3.

4 QVÆST. Teneantur recitare diuinum officium excommunicati, suspensi interdicti, depositi, & degradati ab ecclesiâ? R E S P. Teneantur. Ratio est, quia tales priuantur honoribus, non oneribus, recitatio vero est onus, non honor. Neque in hoc illis debet suum crimine partocinari. Ita lex. in capit. presbyterum 28. dist. Nau. in sum. cap. 7. numer. 17.

5 QVÆST. Teneantur recitare officium beneficiorum qui non habet pacificam beneficij possessionem? R E S P. Minime. Ita Nauar. lib. 3. consil. titul. de celeb. m. consil. 14.

6 QVÆST. Quid censes de beneficiariis, qui causa futurum in academijs versantur? R E S P. Teneantur recitare. Ita Monoch lib. 2. quem refert Emanuël citato loco tit. 145.

7 QVÆST. Qui officium totum, aut partem officij non recitauit, teneantur illud cras recitare? R E S P. Minime. Ita Innocent. cap. 1. de celeb. m. Syluest. hora. §. 17. & in rufus obtinuit, quia officium est onus diei, ut est ieiunium, & ideo dies transit cum suo onere, vel, ut proprius loquar, onus transit cum suo die.

De qualitate officij. §. 3.

i An qualitas officij obliget sub mortali.

i QVÆSTIO. Obligatne qualitas officij sub mortali? R E S P. Minime. Ita Sylu. hora. §. 1. & 2. Caeteran. in cap. 2. Armil. §. 7. Imo aiunt ex consuetudine obligare ex sola decentia, non sub peccato. Crediderim tamen veram esse Toleri sententiam circa eos, qui scilicet omittunt qualitatem officij præscripti, exultant enim tales peccare mortaliter. Ita lib. 2. cap. 13. Vera igitur est prior sententia circa eos, qui inaduertenter se gesserunt in huiusmodi mutatione, ut qui recitaturus de sancto, recit-

recitavit de feria, vel è contra. Satisque est suppleri defectum, si potest, vt repetendo inuitatorium. &c.

Quo tempore est recitandum diuinum officium. §. 4.

1 Quo tempore tenemur recitare diuinum officium.

2 An tempore quadragesimæ recitanda sit vespera ante prandium.

3 Quando satisficit precepto recitandi.

4 An melius sit anteponeere, quam postponere.

1 QVAESTIO. Quod est proprium tempus ad recitandum diuinum officium? RESP. Proprium horarum tempus, ita assignant Doctores. A solis occasu vsque ortum matutinis: potestque matutinum dici noctu, & laudes iam orto sole. Imo Nau. quem affert Roderic. in sum. cap. 142. ita faciendum consulit ad acquirendam deuotionem. Prima recitetur post ortum solem, Tertia, Sexta, & Nona, ante prandium, Vespera post meridiem, Completa prope noctem.

2 QVAEST. Tempore quadragesimæ, quando sunt recitanda vespera & completa? RESP. Ante prandium tam in choro, quam in particulari. Non est tamen peccatum mortale illas priuatim recitare post prandium. Ita Sylu. ver. hora §. 10. Est tamen veniale, cum sit sine cautia, iuxta Tolet. lib. 2. c. 13.

3 QVAEST. Quando satisficit quis precepto recitandi, licet non seruet peculiare tempus horarum? RESP. Qui à solis occasu huius feriae secundæ, vsque ad mediam noctem feriae tertiæ recitat officium, satisficit officium feriae tertiæ & sic dicendum de alijs diebus. Ita omnes.

4 QVAEST. Estne melius postponere, aut anteponeere, hoc est recitare horas ante earum tempus adueniens, an post illud transactum, verbigratia primam ante solis ortum, an post solis occasum? RESP. Anteponeere. Ita omnes. Tolet. lib. 2. cap. 33. Nau. de orat. cap. 3. nu. 45. Roderic. in sum. cap. 141. num. 4.

De loco in quo recitandum est diuinum officium. §. 5.

- 1 In quo loco est recitandum diuinum officium.
- 2 An Canonici lucrentur distributiones recitandi, & non in choro.

1 **Q**VAESTIO. In quo loco recitandum est diuinum officium? **R**ESP. Officium publicum in Ecclesia loco determinato: priuatum vero, vbique, & modo quiete, & decenter recitari possit.

2 **Q**VAEST. Canonici, qui choro tantummodo adsumuntur, mi horas recitant, faciuntne fructus sui canonice? **R**ESP. Minime, loquendo de distributionibus. Ratio est, quia distributiones non dantur propter solam assistentiam in choro, sed propter recitationem in choro. Ita Medicus sum. fol. 15. Instruct. 2. p. cap. 95. Nau. lib. 3. consil. in. de iuris. Roder. in sum. cap. 145. num. 5. & alii. Et ideo tenentur ad earum restitutionem, iuxta eosdem Doctores.

De modo, quo recitandum est diuinum officium. §. 6.

- 1 Quomodo est recitandum diuinum officium.
- 2 An satisfaciat, qui recitat cum socio balbutiente.
- 3 An satisfaciat, qui recitat in choro summissa voce.
- 4 An satisfaciat, qui recitat, & simul audit sacra ex praecepto.
- 5 Qua orationis recitatione suppleantur defectus recitando diuino officio, commissi.

1 **Q**VAESTIO. Quomodo recitandum est diuinum officium? **R**ESP. Attente, reuerenter, deuote. Attente in primis ad verba, vt illa recitans exprimat, & audiat, licet non percipiat sensum, sciens se esse coram Deo, & Angelos habere socios. Sufficit autem

tentio virtualis, qua quis voluit in initio vacare Deo, licet actualiter per inaduertentiam distrahatur. Ita Nauar. in man. cap. 25. numer. 104.

2 QVÆST. Recitat quis cum socio balbutiente propter lingua impedimentum, ita vt non bene pronunciet, satisfacitne præcepto recitandi attente R E S P. Satisfacit: imò malefacit, si interturbet, postulando, vt iterum repetat, & pronunciet. Ita Roderic. in sum. ca. 141. num. 1.

3 QVÆST. Recitat quis in choro, sed tam summissa voce, vt non solum non audiat ab alia parte chori, sed vix à vicinis, satisfacitne præcepto? R E S P. Satisfacit. Ita Roderic. in sum. cap. 142. num. 2. Contra Calet. in sum. & Nauar. de orat. cap. 19. num. 81.

4 QVÆST. Possunne satisfacere præceptis recitandi officium, & audiendi sacrum, recitâdo & audiendo sacro? R E S P. Potest. Ita Tolet. lib. 2. cap. 13. Quoniam ista duo ad eundem ordinantur finem, nempe ad vacandum rebus diuinis.

5 QVÆST. Tene sine memoria aliquam orationem, per quam suppleantur defectus in recitando negligenter commissi? R E S P. Teneo equidem subsequenter: eam refert Nau. cap. Quando de consecr. disp. 1. not. 19. Tolet. lib. 2. cap. 13. Ex gratia Leonis Papæ. Sacrosanctæ, & indiuiduæ Trinitati, crucifixi I E S V Christi Domini Nostri Humanitati, & Beatissima, ac Gloriosissima Virgini Maria fecunditati, & omnium sanctorum vniuersitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creaturâ, nobis que remissio peccatorum in infinita sacula sæculorum, Amen.

Verl. Beata viscera Mariæ Virginis quæ portauerunt æterni Patris filium.

Resp. Et Beata ubera, quæ lactauerunt Christum Dominum.

Pater noster. Aue Maria &c.

De causis excusantibus à recitando diuino officio §. 7.

- 1 Quæ causæ excusant à recitando diuino officio.
- 2 Qui ex causa constitit in recitando diuino officio cū socio, satisfacitne si causa cessante persequi-

X x 2

517

tur cum socio, recitaturus postea solus partem
missam.

3 Quæ est pars notabilis diuini officij.

4 An satisfaciatur canonicus, qui dum alij recitant
quæ necessaria sunt, ministrat.

5 Quod est peccatum verba sacra diuini officij dimittere.

QUÆSTIO. Quæ causa excusant à recitando diuini officij? **R**ESP. Multiplices. Atque in primis agendo, quam notabiliter offendit, & aggravat recitatio. Ita Innoc. & Hostiens. in cap. 1. de celeb. miss. Pen. in 4. dist. 15. artic. 2. Nauar. cap. 25. numer. 60. Deinde occupatio vrgens circa negotium publicum, quam notabiliter impediret officij recitatio, qualis est prædicatorum, vel lectio, vel defensio conclusionum publice habenda. Ita Sylu. ver. hora. §. 18. Gandau. quodl. 15. quest. 12. Martini in 4. dist. 12. quest. 6. col. 4. Tertio, Excusat etiam occupatio vrgens circa negotium priuatum, cui quidem non subueniam, si recitem, qualis est occupatio circa litam de re graui: vel circa viam celeriter agendam pro captanda possessione prædij, vel beneficij, &c. Ita omnia. Quarto, Custodia infirmi grauiter periclitantis: vel recursio ad rixam dirimendam, ne rixantes grauius ledantur. Ita Tolet. lib. 2. c. 14. Ratio est manifesta, quia nemur ex charitate subuenire proximo periclitanti: leges autem humanæ charitati seruiunt, non contradicunt. Quinto, Excusat tenuitas beneficij, qualis est octo ducatorum. Ita Sorus lib. 10. iust. quest. 3. art. 3. Ratio est, quia nemo tenetur ad tantum onus pro tam exiguo stipendio. Oppositum tenet Tolet. proxime, & Gloss. can. Clericus. 91. d. & Sylu. ver. hora §. 3. Vtraque opinio in vero sensu recipienda, & recipitur communiter ab omnibus. Soti quidem sententia circa totum officium, nimirum non teneri talem beneficiatum recitare totum officium. Toleti vero Gloss. & Sylu. circa partem teneri, scilicet talem beneficiatum recitare aliquam partem officij, pro maiori minorique stipendij quantitate. Quæ ve-

ro pars recitanda sit, arbitrio prudentis, & timorati viri relinquatur.

2 QVÆST. Recitat quis cum socio, inter recitandum euenit tussis, vel accedit amicus, cum quo oportet loqui, socius progreditur notabiliter ulterius: potestne deinceps persequi cum socio officium, recitaturus postea omissam partem? RESP. Potest. Ita Nau. in man. cap. 25. n. 89.

3 QVÆST. Quam indicant Doctores partem notabilem diuini officij? RESP. Dimidiam partem vnius horæ: non vero partem vnius Psalmi, Ita Roderic. cap. 140. num. 17. Non quidem expresse, sed tacite: ait enim non peccare mortaliter, qui omittit partem Psalmi ex paruitate materiæ: paruitas autem materiæ excusat à mortali, vt tenet D Thom. 2. 2. quest. 59. art. 4. Nau. cap. Inter verba. 1. q. 3. & in man. cap. 11. num. 4.

4 QVÆST. Satisfacitne præcepto, qui peragit ea, qua conducunt ad officium, vt qui thure perfundit altare, qui pulsat organa, & quid simile? RESP. Satisfacit. Ita Roderic. in sum. cap. 142. num. 2. Et iam quid simile dixi in præcepto de audiendo sacro.

5 QVÆST. Qui interrumpit officium, teneturne iterum denuo incipere? RESP. Quanquam interruptio sit magni spatij, factaque sit etiam absque causa, nõ est necesse iam recitata reciperere, & incipere ab initio. Ita Aragon. 2. 2. quest. 83. artic. 12. Roder. in sum. cap. 141. numer. 3. & alii.

6 QVÆST. Quod crit peccatum ob solam negligentiam multoties syllabas contrahere, dictiones deglutire, & suos versus incipere, antequam socius finiat? RESP. Mortale. Ita Nau. cap. 25. num. 98. quia notabiliter minuit officium, & interturbat deuotionem.

De restitutione fructuum beneficiati; qui non recitat officium diuinum. §. 8.

1 Qui beneficiatus tenetur restituere fructus, quia non recitauit.

2 De quantitate fructuum restituendorum.

Xx 3

3 Cui

3 Cui facienda est talium fructuum restitutio.

- 1 QVASTIO. Hac de re iam te rogavi ad septimum praeceptum Decalogi, nunc quare an quis postea tibi curreret? R E S P. Duo sane notatu dignissima tibi non memini. Primum Decretum Concilii Lateranensis sub Leone sess. 9. §. Statuimus his verbis. Nullus in sex menses primos beneficii habitus, tenetur ad restitutionem fructuum quamvis non recitet. Quem textum ita exposit Toletus lib. 2. cap. 12. numer. 5. Confertur alicui aliquod beneficium quodcumque sit sub titulo clericali, si non recitat per sex menses primos, mortaliter quidem peccat, ad nullam tamen obligatur restitutionem. Secundum. Qui transactis sex mensibus post beneficium habitum non recitat tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum. Ita Navarrus in man. cap. 5. numer. 122. Tabien. benef. 11. & alii omnes.
- 2 QVASTIO. Circa quantitatem fructuum restituendum, quid novi occurrat? R E S P. Non esse omnes omittendos restituendos, quia non dantur propter solam officii recitationem, sed etiam pro aliis ministeriis Ecclesiae, ut curam concedunt, & quamvis circa quantitatem tota sententia, quot capita, optima videtur opinio Toletus lib. 2. cap. 12. numer. 9. Pro toto omisso officio restituendam tenetur partem fructuum illi diei respondentium.
- 3 QVASTIO. Cui facienda est talis restitutio? R E S P. De fabrica Ecclesiae à qua recipit fructus. Ita Concilium Lateranense citatum. Aut pauperibus. Ita declaravit Pius V. in Constitutione. Si vero beneficiarius pauper est, potest sibi, ut illic pauperes partem accipere, dummodo id non sit in occasione non recitandi. Ita Toletus lib. 2. cap. 12. numer. 10. cum Navarrus in man. cap. 25. n. 122.

DE BENEFICIIS. CAPVT XIII.

De beneficii definitione. §. I.

1 Quod est beneficium ecclesiasticum.

1 QVASTIO